

Nr 58.

Av herr **Dahl, Adolf**, om tull å förädlade träd av äpple, päron, plommon och körsbär.

Fruktodlingens målsmän hava länge funnit odling av för landet olämpliga fruktträd innebära en fara för landets fruktodling.

Härvid har särskilt importen av dylika fruktträd varit ägnad att uppmärksammas. Specificerad uppgift å denna import kan ej lämnas till följd av det statistiska materialets uppställning. Men medan importen före kriget, från 1907 till 1914, rörde sig om i medeltal 400,000—500,000 kg., har den från och med 1915 stadigt ökats och uppgick 1925 till omkring 1,240,000 kg. eller 800,000 kg. mera än normalbehovet före kriget. Någon motsvarande statistik över den svenska produktionen förekommer ej, men att behovet av fruktträd lätt kan tillgodoses genom inhemsk produktion, därom råder ej tvivel. Och ej nog därmed: de svenska träden äro såväl till form som motståndskraft betydligt överlägsna importerade plantor, varom bl. a. den stora nordiska trädgårdsutställningen i Göteborg 1923 lämnade tydliga bevis.

Missförhållandena inom handeln med trädskolealster hava redan tidigare föranlett statliga åtgärder.

Bestyrelsen för det 20:e allmänna svenska lantbruksmötet i Norrköping år 1906 gjorde år 1902 framställning om vidtagande av åtgärder för att i sammanhang med nämnda lantbruksmöte anordna en pristävlan mellan landets fruktträdkolor för avhjälpan av rådande missförhållanden. Sedan Kungl. Maj:t enligt brev den 24 mars 1904 anvisat medel till pris för föreslagna tävlingar om »statens hederspris för fruktträdsskolor», utfärdade lantbruksstyrelsen till hushållningssällskapen cirkulär, vari meddelades, att vid bedömningen hänsyn skulle tagas till bl. a. »urval av sorter och garanti för sortäktighet» samt »moderträdens beskaffenhet». Jämväl må erinras om pomologiska förningens omfattande 26-åriga verksamhet, till stor del baserad på understöd av statsmedel och bland annat syftande till befrämjande av fruktträdsmaterialets sortäkta och i övrigt goda beskaffenhet.

En annan alla fruktodlande delar av riket omfattande verksamhet, som leder sitt ursprung från ovannämnda tid och är intimt förknippad med nämnda statliga åtgärder, är bildandet på hushållningssällskapens initiativ av fruktodlarföreningar, vilkas antal för närvarande uppgår till omkring 500 med ett sammanlagt medlemsantal av c:a 20,000. En var av dessa föreningar har

minst en särskilt anställd fruktträdkötare. Sedan 1920 har genom av riksdagen beviljade medel beretts möjlighet till bättre utbildning av omkring 80 sådana fruktträdkötare årligen.

Vad från det allmännas sida gjorts för fruktodlingen är sålunda betydande. Blir den inhemska uppdragningen av fruktträd omöjliggjord, kan det befaras, att det arbete, som under de sista decennierna nedlagts med stöd av stat och hushållningssällskap till stor del ges till spillo.

Med de fria och okontrollerade former, varunder ifrågavarande import f. n. äger rum, har konsumenten — jordbrukaren, lägenhetsinnehavaren och trädgårdskolonisten — icke någon garanti för beskaffenheten av vad han köper och planterar i sin trädgård.

Det råder knappast tvivel om, att det är omständigheter av antytt slag, som utgjort anledning till de i flertalet länder införda importrestriktionerna med avseende å levande växter. I Nordamerikas förenta stater råder totalt importförbud för levande växter. Italien uppgives äga importförbud å fruktträd och bärbuskar. Tyskland har enligt uppgift från kommerskollegium belagt fruktträd med införseltull av 80 Pf. pr kg., Tjeckoslovakien med 256 tj.kronor pr 100 kg.

Det norska importförbudet å levande växter från Sverige och Danmark har visserligen tillkommit på grund av föregiven fara för mul- och klövsjukessmitta, men då växtimport till Norge från Holland och Tyskland för närvarande uppgives vara fri — ehuru i dessa länder mul- och klövsjukan är mera utbredd än i Sverige och Danmark — synes det verkliga motivet vara att med utestängande av bl. a. fruktträd från grannländerna upparbeta en för Norges fruktodling lämplig inhemsk fruktträdsproduktion.

Under sådana förhållanden blir vårt land i allra högsta grad utsatt för en så mycket mera omfattande export från vissa länder av fruktträd.

Visst är, att hit importeras stora mängder mindervärdiga fruktträd, vilka aldrig borde användas till plantering, särskilt som sorterna ofta äro fullkomligt olämpliga för odling inom landet. Dessa importster, som spridas på andra vägar än genom landets välkända plantskolor — ofta under felaktiga uppgifter om ursprung och sort — locka genom sitt i förhållande till inhemsk vara låga pris till inköp, ehuru de i verkligheten för köparen på grund av sin mindervärdighet bliva oskäligt dyra. Härpå utgör bl. a. följande förhållande exempel. Enligt vad föreståndaren för Lantbruksakademiens trädgårdsskola, Gustaf Lind, efter en i november 1926 företagen föredragsturné i Norrland meddelat, såldes för få år sedan av agenter stora mängder av utländska fruktträd i bl. a. östra Jämtland. Dessa träd hava enligt uppgift alla dött ut, varigenom åsamkats stora förluster, varjämte det vaknande intresset för trädgårdsodling i nämnda del av landet lidit svårt avbräck. Om liknande erfarenheter kunna trädgårdskonsulenterna meddela upplysning.

Faran härav är i första hand *minskad produktion av frukt*, vilket synes vara skäl nog, att kraftiga och snara åtgärder till avvärjande av denna fara vidtagas från statsmakternas sida.

De åtgärder, som härvidlag kunna tänkas komma till användning, äro växt-

kontroll, förbud mot import av fruktträd eller tullar. Genom växtkontroll, varom förslag är under utarbetande, kunna sjuka och av parasiter angripna växter utestängas. *Därigenom förhindras emellertid icke införsel av för landet olämpliga sorter.*

Det enda fullt effektiva skyddet mot den fara för den svenska fruktodlingen, som hotar i allt högre grad genom importen av mindervärdiga plantor, synes ligga däri, att ett totalt importförbud genomföres, varigenom från landet alla sådana plantor kunna utestängas, som genom olämpliga sorter, olämpligt ursprung eller i annat avseende mindervärdiga egenskaper med visshet skulle vålla otillfredsställande produktion.

Låt vara att produktion av lantbruksväxter äger långt större ekonomisk betydelse för vårt land än odling av frukt, så säger det sig självt, att den ekonomiska betydelsen av importförbud på för landet olämpliga fruktträd — som till skillnad från lantbruks- och köksväxter ge skörd åratals efter planteringen — icke får underskattas.

Vid gällande fröimportförbud ankommer det på vederbörande myndighet att med licensgivning efter prövning i varje särskilt fall reglera importen. Vore det så, att man, liksom beträffande import av frö av gagnväxter, kunde från officiell myndighet i exportland erhålla bevis om sortäkthet och övriga egenskaper, som lämnade odlarna nödiga garantier om odlingsvärde, hårdighet, lämplig form, självfertilitet, självsterilitet m. m., vore detta utan tvivel det mest ändamålsenliga. Men då man vet, att uppenbart bedrägligt förfarande vid införsel av fruktträd icke kan stävjas, måste andra skyddsåtgärder vidtagas.

Totalt importförbud å fruktträd vore, såsom redan anförts, det effektivaste skyddet för fruktodlingen. Men härför synas gällande traktatbestämmelser mellan Sverige och Tyskland lägga hinder i vägen. I den av Sverige den 4 juni 1926 ratificerade handels- och sjöfartstraktaten med tyska riket hava nämligen enligt artikel 8 de traktatslutande parterna förbundit sig att icke hindra det ömsesidiga varuutbytet genom några slags införsel- eller utförsel-förbud. Undantag härifrån — såframt de tillämpas på alla länder eller på de länder, för vilka samma förutsättningar äro för handen — kunna emellertid äga rum av hänsyn till skyddande av djur eller nyttiga växter mot sjukdom eller skadliga insekter eller parasiter, ävensom av nyttiga växter mot urartning och utdöende.

Då »urartning och utdöende» i detta sammanhang ej torde kunna anses inefatta förutsättning för förbud emot import av träd, som till följd av sortens art äro olämpliga för odling i Sverige, lärers denna undantagsbestämmelse icke kunna i sådant syfte åberopas.

Under dessa förhållanden är tillräckligt hög införseltull på fruktträd enda utvägen för att bereda skydd åt vår fruktträdsodling och därigenom åt vår fruktodling. För att åstadkomma verkan, måste tullen sättas jämförelsevis hög och föreslås till 60 öre pr kg.

De skäl, som i allmänhet pläga anföras mot tullar torde här lika litet som beträffande importförbud å frö av gagnväxter, kunna tillmätas giltighet. Dy-

lik tull kan ej befaras bidra till höjande av priset på frukt. Det torde fastmera ur allmän ekonomisk synpunkt vara en fördel, att genom relativt hög tull förhindra import av mindre produktionskraftiga och för vårt land odugliga plantor.

Vad trädgårdsägaren åter beträffar, medför en väl avvägd tull också i verkligheten fördelar för köpare av plantor, i det de tillförsäkras bättre plantor och därmed utsikter till högre skördar.

Möjligen kan invändas, att den föreslagna tullsatsen skulle medföra prisförhöjning å träd. Risker härför torde emellertid vara mycket ringa, ty den inländska konkurrensen torde vara tillräcklig för att verka prisreglerande. Härtill kommer, att icke mindre än fyra ledande större plantskolor äro anslutna till statens trädgårdsskolor samt en, Bergianska trädgården, till vetenskapsakademien. Genom dessa stora plantskolor kan en prisreglering åstadkommas. Härförutom må framhållas, att de förnämsta svenska plantskolorna kunna antagas ställa sig lojala till Sveriges pomologiska förening, som kan förväntas att liksom hittills öva ett intresserat och gagneligt inflytande på landets produktion av fruktträd.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta sådan förändring i tulltaxan, att tullen å förädlade träd av äpple, päron, plommon och körsbär bestämmes till 60 öre pr kilogram.

Stockholm den 20 januari 1927.

Adolf Dahl.